

การพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล

Development of a Participative Management Model for Outstanding Sub-district Schools

เกลิณี ชิวปริษา และ ชญาพิมพ์ อูสาโห

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ๒) เพื่อพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล วิธีดำเนินการวิจัยเป็นแบบวิจัยและพัฒนา โดยมีขั้นตอนการวิจัย ๔ ขั้นตอน คือ (๑) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ๑๒๓ โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถาม และหาค่าความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ๔ รูปแบบ (๒) ร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล (๓) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล ๓๐ คน และประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๕ คน และ (๔) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ส่วนที่ ๑ ชื่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล คือรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ส่วนที่ ๒ หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ ๓ องค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย การบริหาร ได้แก่ การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ส่วนที่ ๔ การนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้และเงื่อนไขของความสำเร็จ

Abstract

The aims of this research were: 1) to study the degree of success and importance of participative management in an outstanding sub-district school; and 2) to develop a participative management model for outstanding sub-district schools. The research was

undertaken using a research and development approach that consisted of 4 steps as follows: (1) study of 123 schools; (2) construction of a model; and (3) verification of the model by 30 experts, and an evaluation of the model by a focus group of 15 experts, followed by nal adjustments to the model. The research instruments were a questionnaire and an evaluation form. The data were analyzed by content analysis and descriptive statistics.

The research results were as follows: 1) The model was composed of 4 parts: The 1st part was that a participative management model for an outstanding sub-district school required professional and community control. The 2nd part was the principle and objective of a participative management model. The 3rd part was an implementation process which consisted of 4 factors. They were preparation, implementation process, evaluation, and report. The 4th part was the conditions of the participative management model which was composed of success and obstacle factors and the sources of these factors (superordinate, subordinate, and participants). 2) The developed model was evaluated by experts and school administrators and found to be highly suitable and able to be implemented.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ๗,๐๐๐ โรงเรียน เพื่อให้ทุกตำบลมีโรงเรียนดีอย่างน้อยตำบลละ ๑-๒ โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมประจำตำบล โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนต้นแบบ/ศูนย์การเรียนรู้ เช่น โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โรงเรียนต้นแบบประชาธิปไตย โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ โรงเรียนศูนย์ ICT โรงเรียนขนาดเล็ก ศูนย์การเรียนรู้คุณภาพ ฯลฯ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้นักเรียนในท้องถิ่นชนบทได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพกระจายในทุกพื้นที่ของประเทศ โดยจะเน้นความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และเครือข่ายผู้ปกครอง ซึ่งในระยะแรกให้มีการคัดเลือก

โรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน ๑๘๒ โรงเรียน เพื่อนำร่องการพัฒนาสู่มาตรฐานของโรงเรียนดีประจำตำบล โดยใช้งบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้วจึงพัฒนาเพิ่มเติมต่อไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีก ๗,๐๐๐ โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๓)

นโยบายการบริหารและการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยกฎหมายได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มาจากการเลือกตั้งตัวแทนของบุคคลทุกภาคส่วนในชุมชน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนา

อื่น เข้ามาเป็นองค์คณะบุคคล ที่มีอำนาจหน้าที่ ในฐานะเป็นผู้บริหารหลักในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นกรรมการและเลขานุการ ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๖ และกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการ กำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและ กรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้น จากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๖ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๖)

การบริหารและการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เป็นการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้ ชุมชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย เข้าใจถึงหลักการและ โอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้ การมีส่วนร่วมของ ชุมชนยังคงเป็นเพียงการได้รับความร่วมมือจาก ชุมชน ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ตามที่โรงเรียนร้องขอ เช่น ระยะเวลามาร่วม ประชุมกรรมการสถานศึกษา ช่วยสอนวิชาชีพ ให้นักเรียน ช่วยสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ร่วมบริจาคสิ่งของ ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์การ ศึกษา เป็นต้น ความเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดมักพบ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชุมชน เมื่อ ผู้บริหารประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและ ชุมชนได้ในระดับหนึ่ง จะรายงานว่าผู้ปกครอง ให้ความสนใจนักเรียนและกิจกรรมการเรียน การสอนในโรงเรียนเพิ่มขึ้น มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

โรงเรียนร่วมกับคณะครู จึงให้การสนับสนุน ทั้งร่างกายและเงินเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่า กรรมการสถานศึกษาหลายแห่งเริ่มมีบทบาทใน การวางแผนเพื่อพัฒนาโรงเรียนในภาพรวมมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๒) ดังนั้น การบริหารและการจัดการศึกษาสำหรับ โรงเรียนตีประจำตำบล จำเป็นต้องมีรูปแบบ การบริหารสถานศึกษาที่ดีและเหมาะสม เพื่อให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติภารกิจตามบทบาทที่ กฎหมายกำหนด ก่อให้เกิดประสิทธิผลของงาน และประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด และจะเป็นรากฐานที่สำคัญของการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย โดยการส่งเสริมความเข้มแข็งของ ชุมชนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่สังคม และ ประเทศ

ผู้วิจัย จึงได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตี ประจำตำบล เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ การบริหารโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนตีประจำตำบล รวมทั้งเป็นแนวทางการบริหารและการจัดการ ศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ทางการ บริหารการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง ประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน ตีประจำตำบล
๒. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

๑. ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนของรัฐในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นโรงเรียนดีประจำตำบลในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๑๘๒ โรงเรียน

๒. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

๓.๑ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน ๑๒๓ คน

๓.๒ ครูในโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน ๑๒๓ คน

๓.๓ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน ๑๒๓ คน

๓.๔ ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสัมมนา กลุ่ม (focus group) สำหรับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน ๑๕ คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การบริหาร (PIE Model:Newby, Stepich, Lehman & Russell: 2000) ประกอบด้วย การวางแผน (Planing) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation)

๒. คุณลักษณะของโรงเรียนดีประจำตำบล (สพฐ., ๒๕๕๓) ประกอบด้วย คุณลักษณะ ๔

ประการ คือ (๑) มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสูง ทั้งด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดนตรี กีฬา ศิลปะ และเทคโนโลยี (๒) มีความพร้อมด้านกายภาพ มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย (๓) มีการพัฒนาอาชีพ และมีรายได้ระหว่างเรียน (๔) มีความร่วมมือกับท้องถิ่นและบริการชุมชน

๓. ภาพความสำเร็จของโรงเรียนดีประจำตำบล (สพฐ., ๒๕๕๓) ประกอบด้วย ภาพความสำเร็จ ๓ ระดับ คือ (๑) ระดับโรงเรียน (๒) ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา และ (๓) ระดับนักเรียน

๓.๑ ระดับโรงเรียน ประกอบด้วย (๑) มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็ง (๒) ปลอดภัยเสถียร (๓) มีความร่วมมือกับชุมชน/ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๒ ระดับครูและผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย (๑) ครูมีคุณภาพและจำนวนเพียงพอ (๒) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

๓.๓ ระดับนักเรียน ประกอบด้วย (๑) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน ๕ กลุ่มสาระหลัก อยู่ในระดับสูงไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (๒) มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (๓) มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย (๔) มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ (๕) สามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระดับสูง (๖) มีสุขภาพพลานามัยดี (๗) มีความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษอย่างดี หรือภาษาที่สองอื่น ตามความสนใจหรือความถนัด

๔. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในที่นี้ได้สังเคราะห์จากรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (Leithwood and Menzies, ๑๙๙๘) ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน มี ๔ รูปแบบ ได้แก่ (๑) รูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) (๒) รูปแบบการบริหารโดยครูเป็นหลัก (Professional Control) (๓) รูปแบบการบริหารโดยชุมชนเป็นหลัก (Community Control) และ (๔) รูปแบบการบริหารโดยครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional and Community Control)

๕. การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้แนวคิดความต้องการจำเป็น (priority needs index) ที่แสดงความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล โดยใช้สูตร

$$PNI_{\text{Modified}} = I - D/D$$

PNI แทน ค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I แทน ค่าเฉลี่ยตามสภาพที่พึงประสงค์ (Importance)

D แทน ค่าเฉลี่ยตามสภาพปัจจุบัน (Degree of Success)

แล้วจัดเรียงลำดับ ค่า PNI ตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ในการศึกษา ๔ รูปแบบตามความสัมพันธ์ของค่า PNI ที่ระบุจากมากไปหาน้อย ๔ อันดับ ซึ่งจะระบุอันดับ ๑ -๔ เพื่อนำไปสู่การกำหนดรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามความต้องการจำเป็น

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล และพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนตีประจำตำบล จำนวน ๑๒๓ โรงเรียน ตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ๑) ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนตีประจำตำบล จำนวน ๑๒๓ คน ๒) ครูในโรงเรียนตีประจำตำบล จำนวน ๑๒๓ คน ๓) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนตีประจำตำบล จำนวน ๑๒๓ คน ๔) ผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสัมมนากลุ่ม (focus group) สำหรับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล จำนวน ๑๕ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนตีประจำตำบล แบ่งเป็น ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ ทุกข้อจะมี

คำตอบ ๒ สภาพ คือ สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล มีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ ๕ หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันมากที่สุดและสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุด ๔ หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันมากและสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นมาก ๓ หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันปานกลาง และสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นปานกลาง ๒ หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันน้อย และสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นน้อย ๑ หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันน้อยที่สุดและสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ ท่าน โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖๖ - ๑.๐๐

๒.๒ ยกร่างรูปแบบโดยผู้วิจัย และใช้เทคนิคการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินเป็นรายบุคคลและการจัดประชุมกลุ่ม (focus group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มาร่วมอบรมปฏิบัติการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนตีประจำตำบล ที่สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๑๒๓ โรงเรียน ส่วนแบบสอบถามประธานคณะกรรมการสถานศึกษาและครูได้ส่งทางไปรษณีย์ ไปยังโรงเรียน ๑๒๓ โรงเรียน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน ๑๑๐ โรงเรียน (ร้อยละ ๘๙.๔๓) ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล ๓ กลุ่ม รวม ๓๓๐ คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติวิเคราะห์ (analysis statistics) ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าร้อยละ (Percentage)

๒. วิเคราะห์ข้อมูลการสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล หาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายข้อ จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (set priority) ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (PNI: Priority Needs Index; Witkin & Altschuld (1995) อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช. ๒๕๕๐) เพื่อยกร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล

๓. สรุปผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ จากการประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการประเมิน ๒ รอบ ซึ่งคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มิบทบาทในการกำหนดนโยบาย ผู้ใช้รูปแบบการบริหารฯ เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ และผู้ที่มีส่วนสนับสนุนโรงเรียน ดังนี้ (๑) กลุ่มผู้บริหารระดับกระทรวง

และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (๒) กลุ่มนักวิชาการ (๓) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนตีประจำตำบล (๔) กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (๕) กลุ่มเครือข่ายผู้ปกครอง

สรุปผลการประเมินรอบที่ ๑ จากการนำร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล (ฉบับร่างที่ ๑) เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓๐ คน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินเป็นรายบุคคล แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย และวิเคราะห์เนื้อหา

รอบที่ ๒ นำผลสรุปจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิรอบที่ ๑ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมิน โดยการจัดประชุมกลุ่ม (focus group) โดยคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิรอบที่ ๑ ครบทั้ง ๕ กลุ่ม รวมจำนวน ๑๕ คน แล้วสรุปผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย แบ่งเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน

โรงเรียนตีประจำตำบล ด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ในภาพรวมในการบริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ๔ รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูโรงเรียนเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย เรียงตามรูปแบบทั้ง ๔ รูปแบบ ดังนี้

สภาพปัจจุบัน

การวางแผน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) การวางแผนโดยครูเป็นหลัก ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) การวางแผนโดยชุมชนเป็นหลักในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) และการวางแผนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$)

การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยชุมชนเป็นหลัก ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยครูเป็นหลัก ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) และการนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยครูและชุมชนเป็นหลักในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.26$)

การประเมินผล โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) การประเมินผลโดยครูเป็นหลัก ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) การประเมินผลโดยชุมชนเป็นหลัก และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 1.44$)

สภาพที่พึงประสงค์

การวางแผน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมา อยู่ในระดับมาก ทั้ง ๓ รูปแบบ คือ การวางแผนโดยครูเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.34$) การวางแผนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.10$) และการวางแผนโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.08$) และ ตามลำดับ

การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมา อยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๓ รูปแบบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากกว่าไปน้อยกว่า คือ การนำ

แผนไปสู่การปฏิบัติโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.46$) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยชุมชนเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.27$) และการนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยครู ($\bar{X} = 3.01$)

การประเมินผล โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.42$) การประเมินผลโดยครูเป็นหลัก ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) การประเมินผลโดยชุมชนเป็นหลัก ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.35$) และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$) ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (PNI) ด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน(D)			สภาพที่พึงประสงค์(I)			ค่า PNI	Rank
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
๑ การวางแผน (P)								
๑.๑ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.95	0.66	มาก	4.61	0.52	มากที่สุด	.1670	4
๑.๒ โดยครูเป็นหลัก	3.14	0.56	ป/ก	4.34	0.54	มาก	.3821	3
๑.๓ โดยชุมชนเป็นหลัก	2.95	0.60	ป/ก	4.08	0.53	มาก	.3830	2
๑.๔ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.75	0.64	ป/ก	4.20	0.55	มาก	.4940	1
๒. การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (I)								
๑.๑ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.98	0.69	มาก	4.26	0.66	มาก	.0731	4
๑.๒ โดยครูเป็นหลัก	2.44	0.40	น้อย	3.02	0.64	ปานกลาง	.4401	2
๑.๓ โดยชุมชนเป็นหลัก	2.52	0.48	ป/ก	3.27	0.65	ปานกลาง	.2976	3
๑.๔ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	2.26	0.49	น้อย	3.46	0.61	ปานกลาง	.5309	1
๓. การประเมินผล (E)								
๑.๑ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	3.02	0.66	ป/ก	4.42	0.61	มาก	.4636	4
๑.๒ โดยครูเป็นหลัก	2.71	0.61	ป/ก	4.45	0.55	มาก	.6421	2
๑.๓ โดยชุมชนเป็นหลัก	1.44	0.56	น/ส	2.35	0.65	น้อย	.6023	3
๑.๔ โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	1.44	0.6๑	น/ส	2.60	0.55	ปานกลาง	.8055	1
รวมเฉลี่ย	2.72	0.59	ปานกลาง	3.75	0.54	มาก	.3786	

เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยวิธีหาค่า PNI จัดอันดับความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหาร

แบบมีส่วนร่วม ๔ รูปแบบ จากค่า PNI อันดับ ๑-๔ ในด้านการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ในภาพรวม พบว่าจัดเรียงอันดับ ได้ดังนี้

ด้านการวางแผน (P)	การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (I)	การประเมินผล (E)
๑. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	๑. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก	๑. โดยครูและชุมชนเป็นหลัก
๒. โดยชุมชนเป็นหลัก	๒. โดยครูเป็นหลัก	๒. โดยครูเป็นหลัก
๓. โดยครูเป็นหลัก	๓. โดยชุมชนเป็นหลัก	๓. โดยชุมชนเป็นหลัก
๔. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	๔. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก	๔. โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล โดยวิธีหาค่า PNI (Priority Needs Index) แล้วจัดเรียงอันดับความต้องการจำเป็น ในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ๔ รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ทั้งด้านการวางแผน (Planning) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) มีความต้องการจำเป็นในการบริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

ตอนที่ ๒ ผลการพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล

ผลการพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล คือ รูปแบบ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ ชื่อรูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ส่วนที่ ๒ หลักการ แนวคิดและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นหลักการบริหารที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและอนาคตในการบริหารโรงเรียนให้มีคุณลักษณะเป็นโรงเรียนตีประจำตำบล ตามนโยบายการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในตำบลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ เพื่อให้โรงเรียนตีประจำตำบลใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ส่วนที่ ๓ องค์ประกอบของรูปแบบเป็นการบริหารที่ประกอบด้วยการวางแผนโดยครูและชุมชนเป็นหลัก การนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยครูและชุมชนเป็นหลัก การประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ส่วนที่ ๔ แนวทางการนำ

รูปแบบไปใช้และเงื่อนไขความสำเร็จของการใช้รูปแบบ เป็นการชี้แจงประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนตีประจำตำบลนำไปใช้เป็นแนวทาง และนำเสนอเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามนโยบาย

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล จากรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ๔ รูปแบบ ที่ศึกษา คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนตีประจำตำบล มีความต้องการจำเป็นในการบริหารโดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก เนื่องจากรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง ๔ รูปแบบ มีลักษณะที่สำคัญของรูปแบบบางประการที่แตกต่าง สำหรับที่เหมือนกัน คือ เป็นการบริหารโดยคณะกรรมการทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหาร มีอำนาจตัดสินใจในการบริหาร ทั้ง ๓ รูปแบบ ยกเว้นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก คณะกรรมการมีหน้าที่เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการทุกรูปแบบประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และในความแตกต่างกันของรูปแบบ ทั้ง ๔ รูปแบบ นั้น พิจารณาได้ว่า มีรูปแบบการบริหารโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

ที่มีความสอดคล้องกับการบริหารในสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ หรือที่ปฏิบัติอยู่แล้ว และสภาพที่พึงประสงค์ ก็ยังคงมีความต้องการในการบริหารโดยรูปแบบนี้ ประกอบกับทุกรูปแบบมีองค์ประกอบของคณะกรรมการ ที่มีผู้บริหารโรงเรียนอยู่ด้วย อีกทั้งใน ๔ รูปแบบ ดังกล่าว มี ๓ รูปแบบที่ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก และรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ยกเว้นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก ผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ เมื่อพิจารณารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารที่โรงเรียนตีประจำตำบลมีความต้องการจำเป็นในการใช้ เป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะว่า นอกจากทุกรูปแบบจะมีลักษณะสำคัญที่เหมือนกันอยู่หลายประการ แต่จะพบว่าในเรื่องของสัดส่วนกรรมการมีความแตกต่างกันที่สำคัญ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก มีผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน จำนวนเท่าๆ กัน ทำให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล มีความต้องการที่จะให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด และมีสัดส่วนของคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจในการบริหารที่มีความสมดุลของเสียงข้างมาก (Leithwood & Menzies, 1998)

สำหรับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัย มีความสอดคล้องกับข้อค้นพบของ

คณิต ยวงสุวรรณ (๒๕๕๓) ที่ศึกษารูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๒ โดยรูปแบบที่ศึกษา ๔ รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้บริหารเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูเป็นหลัก รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นหลัก และรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษา คือรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลักสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๖๑) ที่ได้กำหนดไว้ให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสถานศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ (๑) การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ (๒) ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลและงบประมาณเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาตามความจำเป็นและความเหมาะสม (๓) ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับติดตาม สนับสนุนการจัดการศึกษา (๔) ให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๓)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. หน่วยงานระดับนโยบายควรใช้สารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ในการจัดการศึกษา โดยสนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา เข้ามามี

บทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น และจงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับของความ เป็นเจ้าของ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๒. กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีนโยบายเชิงรุก ให้สถานศึกษามีความเข้าใจในหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการในสถานศึกษา และส่งเสริมแนวคิดในเรื่องของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมบทบาทของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ทั้งในระดับ การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน และผู้เรียน ตามแผนที่กำหนดไว้

๓. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีบทบาทหลักในการประสานนโยบายและส่งเสริม สนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. สถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกให้เข้ารับการพัฒนาตามโครงการโรงเรียนตีประจำตำบลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ สามารถเป็นโรงเรียนนำร่องในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก และอาจศึกษาแนวทางการใช้ร่วมกับโรงเรียนตีประจำ ตำบลรุ่นต่อไป และโรงเรียนใกล้เคียง

๒. สถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกให้เข้ารับการพัฒนาตามโครงการโรงเรียนตีประจำตำบลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ควรดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะของโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดีต้นแบบระดับตำบล อย่างต่อเนื่อง

๓. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนโรงเรียนในการเผยแพร่การปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เป็นกรณีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

๔. สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาวិชาการ สาขาวิชาบริหารการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

๒. ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาส

๓. ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (๒๕๕๓). *คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

คณิต ยวงสุวรรณ. (๒๕๔๓). *รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๒. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (๒๕๕๑). *สรุปผลการดำเนินงาน ๙ ปี ของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๕๑)*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (๒๕๕๖). *คู่มือการสรรหา เลือกลง และแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๖*. (เอกสารอัดสำเนา).

สุวิมล ว่องวานิช. (๒๕๕๐). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Leithwood ,K. & Menzies, T. (1998). A review of research concerning the implementation of Site-based management. *School effectiveness and school improvement, Vol. 9, No. 33*, pp. 233-285.

Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman, J. D., & Russell, J. D. (2000). *Educational Technology for Teaching and Learning (2nd ed.)* Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice-Hall.

ผู้เขียน

ดร. เกสณี ชิวปรีชา นักวิชาการสอบ สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชญาพิมพ์ อูสาโท อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย
การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย